

Το κλήμα και το κρασί από την Παλαιά Διαθήκη ως τους Πατέρες της Εκκλησίας (Θωμάς Μαυρομούστακος, Καθηγητής Τμήματος Χημείας ΕΚΠΑ)

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/29JUK2s>]

Ο Ισραηλιτικός λαός καλλιεργούσε το αμπέλι, γνώριζε να το κλαδεύει και να κάνει σταφίδες, σταφιδόψωμα, οίνο και ξίδι. Στον άνυδρο χώρο που ζούσε, το δροσιστικό ξίδι, κατά τον Ιπποκράτη, τον ξεδιψούσε. Στην Αγία Γραφή μαθαίνουμε ότι τα κλήματα ακουμπούσανε την πέτρα, για να αντέχουν τη ξηρασία. Με τον τρόπο αυτό, η γόνιμη γη έμενε για τη σπορά του σίτου και τη βοσκή. Ήξεραν επίσης να αφαιρούν τον καρπό, όσα χρόνια τα φυτά ήταν ανήλικα (Λευ 19,23-24). Ήξεραν να μην φυτεύουν στο αμπέλι τους σπόρους άλλων φυτών, γιατί τότε όλη η παραγωγή του αμπελιού και των φυτών θα πρέπει ν'αφιερωθεί στον Κύριο (Δτ 22,9). Η Γη Χαναάν (Γη της Επαγγελίας) ήταν γεμάτη από πολύ γλυκά σταφύλια (έρρεε μέλι και γάλα).

Εκκλησιαστικοί οίνοι και άρτος

Το έμβλημα του Ισραήλ παριστάνει δύο από τους άνδρες που έστειλε ο Μωϋσής, για να κατασκοπεύσουν τη γη Χαναάν και οι οποίοι έφεραν βότρυ σταφυλιού, τον οποίο έκοψαν από το φαράγγι της Εσχώλ (Αρ 13, 26). Το όρος Κάρμηλος, που αναφέρεται στην Παλαιά Διαθήκη, ήταν και είναι αμπελότοπος (σημιτικά σημαίνει άμπελος). Επίσης μαθαίνουμε στο Λευϊτικό για τους ηθικούς νόμους του λαού. Στο Λευϊτικό γράφεται ότι οι τρυγητές δεν πρέπει να γυρνάνε πίσω στο αμπέλι, για να μαζέψουν τα τσαμπιά που έμειναν ή τις ρώγες που έχουν πέσει. Να τις αφήνουν για το φτωχό και το ξένο. Η συνήθεια αυτή εκφράζεται και στη Σοφία Σειράχ: «Και εγώ τελευταίος (απ' τους σοφούς) αγρύπνησα, σαν αυτό που μαζεύει τις ρώγες ύστερα από τους τρυγητές του αμπελιού» (Σοφ Σιρ 33,16). Το ίδιο είδαμε σε προηγούμενο άρθρο μας προς το ίδιο περιοδικό να συμβαίνει και με τους ανθρώπους, που μαζεύανε τις ελιές. Το ίδιο θα δούμε να συμβαίνει και με τα στάχυα, που παραμένουν στους αγρούς κατά το μάζεμα της συγκομιδής. Επίσης, όταν οι Ισραηλίτες θα πήγαιναν να πολεμήσουν, οι αξιωματικοί απάλλασσαν μεταξύ των άλλων στρατιωτών και αυτούς, που είχαν φυτέψει αμπέλι και δεν δοκίμασαν ακόμα τους καρπούς του, με το δικαιολογητικό μήπως σκοτωθούν στον πόλεμο και τους δοκιμάσουν άλλοι (Δτ 20,6). Αν μουν στο αμπέλι του γείτονα, μπορούν να φάνε όσα σταφύλια θέλουν, ώσπου να χορτάσουν, αλλά δεν έχουν δικαίωμα να τα πάρουν μαζί τους (Δτ 23,25). Ο οίνος, όπως και τα

πρωτογεννήματα τους, γίνονται σπονδή στο μοναδικό θεό. Κι' αυτός, με τη σειρά του, δίνει την πραγματική σταφυλή από το αίμα του για τη σωτηρία του ανθρώπινου γένους. Ο βότρυς ο αληθινός αφήνει κληρονομιά την ανάμνηση του Μυστικού Δείπνου και τη Θεία Ευχαριστία.

Το άγιο ποτήριο

Δεν θα παραλείψουμε και τις λεπτομέρειες, που υπάρχουν στην Αγία Γραφή. Μαθαίνουμε σ' αυτή ότι οι κληματοβέργες χρησιμοποιούνταν για τη φωτιά. Κατά την προσπάθεια καύσης των τριών Παίδων από τους υπηρέτες του βασιλιά Ναβουχοδονόσορα, έβαλαν μέσα στο καμίνι νέφθα, πίσσα, στουπί και

κληματόβεργες, για να τη φουντώσουν. Όπως γράφεται, οι φλόγες της με τον τρόπο αυτό διασκορπίζονταν έξω από το καμίνι σε ύψος σαράντα εννέα πήχεων (Δανιήλ 2,2).

Θα πρέπει να πούμε ότι το κλήμα και το κρασί χρησιμοποιήθηκε συμβολικά και από τους πατέρες της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας. Αναφέρουμε ενδεικτικά ένα εδάφιο από τον Μάξιμο τον Ομολογητή για να αποδείξουμε ότι το θέμα αυτό είναι ενδιαφέρον να διερευνηθεί περισσότερο. *«Το κλήμα κάνει κρασί, το κρασί προκαλεί τη μέθη, και η μέθη την έκσταση. Ο εναργής (καθαρός και ευκρινής) λοιπόν λόγος, που είναι το κλήμα, όταν καλλιεργείται με τις αρετές γεννά τη γνώση, και η γνώση γεννά την καλή έκσταση, που βγάζει τον νου από τη σχέση του με τις αισθήσεις.»*

Οι τρεις Παίδες σε
καμίνι με νέφθα,
πίσσα, στουπί και
κληματόβεργες

Τελειώνοντας, θα πρέπει να αναφέρουμε τον Άγιο Βλάσιο, επίσκοπο Σεβαστείας και ιατρό, «κλήμα πολύφορον», όπως λέγει το τροπάριο, ο οποίος βασανίσθηκε σκληρά από τον έπαρχο Αγρικόλα και αποκεφαλίσθηκε. Μαζί του ακολούθησαν στο μαρτύριο οι Άγιες Επτά Γυναίκες. Θεωρείται προστάτης του οίνου και γιορτάζεται στις 11 Φεβρουαρίου. Το τροπάριό του τον αναφέρει ως ο «θείος βλαστός, το άνθον το αμάραντον, αμπέλου Χριστού, το κλήμα το πολύφορον, θεοφόρε Βλάσιε, τους εν πίστει τιμώντας την μνήμην σου ευφροσύνης πλήρωσον της σης, πρεσβέων απαύστως υπέρ πάντων ημών».